

Socialdepartementet

Ungdomsstyrelsen

Box 17 801

118 94 Stockholm

Uppdrag angående ungdomars upplevda psykiska ohälsa

Regeringens beslut

Regeringen beslutar att ge Ungdomsstyrelsen i uppdrag att genomföra en kartläggning för att öka kunskapen om hur ungdomar med självupplevd psykisk ohälsa upplever sina svårigheter och vilka sätt ungdomarna själva använder för att hantera dessa. Kartläggningen ska även ge svar på vilka resurser i det offentliga och civila samhället målgruppen upplever att de kan få stöd ifrån. Med ungdomar avses personer mellan 13 och 25 år.

Kartläggningen ska ske i dialog med ungdomar och besvara följande frågor:

- hur ungdomar med lättare psykiska besvär upplever och beskriver sin ohälsa, på vilka livsområden de upplever att besvären förhindrar aktiviteter eller orsakar lidande,
- hur ungdomar med lättare psykiska besvär själva hanterar sin psykiska ohälsa,
- vilka resurser i det offentliga och civila samhället som ungdomar med psykisk ohälsa upplever kan stödja deras möjligheter att själva hantera sin psykiska ohälsa.

Uppdraget ska genomföras utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Vidare ska flickor och unga kvinnor, unga homo-, bi- och transpersoner och ungdomar som tillhör de nationella minoriteterna särskilt uppmärksammas, eftersom psykisk ohälsa förekommer i högre utsträckning i dessa grupper.

Ungdomsstyrelsen får för uppdragets genomförande använda 500 000 kronor under 2013. Kostnaderna ska belasta utgiftsområde

9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, anslaget 1:8 Bidrag till psykiatri, anslagsposten 3 Till Kammarkollegiets disposition. Medlen utbetalas engångsvis efter rekvisition ställd till Kammarkollegiet. Rekvisition ska ske senast den 1 december 2013. Rekvisitionen och slutrapporten ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har. Medel som inte har utnyttjats ska återbetalas till Kammarkollegiet senast den 31 mars 2014. Vid samma tidpunkt ska en ekonomisk redovisning över använda medel lämnas till Kammarkollegiet.

Uppdraget ska slutredovisas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 31 mars 2015. Redovisningen ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

Ärendet

Under senare år har ungdomars psykiska hälsa återkommande identifierats av bl.a. Socialstyrelsen och Ungdomsstyrelsen som ett problemområde, främst med fokus på flickors och unga kvinnors psykiska ohälsa. Socialstyrelsen konstaterar att den självrapporterade psykiska ohälsan i form av besvär i form av oro, ångest och ängslan kan sättas i samband med ökad risk för dödlighet, psykisk sjuklighet och självmordsförsök under en efterföljande femårsperiod. Socialstyrelsen konstaterar också att unga med psykisk ohälsa har högre sannolikhet att uppnå en lägre utbildningsnivå.

Samtidigt konstaterar myndigheten att tolkningen av de självrapporterade psykiska besvären inte är given då den bygger på uppgiftslämnarens subjektiva upplevelse. Man slår också fast att ett mått på nedsatt psykiskt välbefinnande saknas och att frågan om psykiskt välbefinnande kan tolkas på olika sätt.

I den forsknings- och utredningsverksamhet som pågår i dag finns luckor i kunskapen om ungdomars psykiska ohälsa. Samtidigt som ungdomars självrapporterade psykiska ohälsa ökar kan också en ökad diskussion ungdomar emellan om ohälsa på olika forum på internet noteras enligt Ungdomsstyrelsen och andra aktörer som vänder sig till ungdomar. Trots detta finns det i princip ingen systematisk kunskap som bygger på ungas egna berättelser om hur ungdomar själva ser på psykisk hälsa i termer av hur gruppen definierar och förstår uttryck som ångest, depression och stress. Det är av stor vikt att undersöka vad som avses när ungdomar rapporterar psykiska besvär.

Det finns också begränsad kunskap om hur ungdomar med lättare psykisk ohälsa hittar information, stöd och hur de hanterar sin situation. Vidare saknas en samlad och heltäckande kunskap om det förebyggande hälsofrämjande arbete som sker och vad som egentligen har effekt på ungdomars psykiska hälsa. I detta sammanhang finns det skäl att särskilt

belysa de resurser som ungdomar själva identifierar i det civila samhället, vid sidan av de resurser som återfinns i det offentliga.

Mot denna bakgrund är det angeläget att öka kunskapen om ungdomars syn på psykisk hälsa och ohälsa samt de stödinsatser som finns och som syftar till att förebygga svårare psykisk ohälsa. Kunskapen ska hämtas från ungdomarna själva och det av stor vikt att de får komma till tals och beskriva sin egen livssituation utifrån sitt perspektiv. Ett sådant uppdrag bör ges till en myndighet vars inriktning och verksamhet präglas av ett ungdomsperspektiv.

Regeringen avsätter varje år ca 870 000 000 kronor för arbetet med regeringens plan för psykisk ohälsa (PRIO). I regeringens plan är barn och ungdomar en prioriterad målgrupp och ett delmål är att utveckla kunskap och metoder för att identifiera riskgrupper samt metoder för att rikta särskilt förebyggande insatser till barn och ungdomar. I arbetet med PRIO-planen har regeringen en samverkan med SKL, främst genom det s.k. Psynkprojektet som finansieras inom ramen för PRIO-arbetet. I juni 2011 träffade Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och regeringen (Socialdepartementet) en överenskommelse om ett treårigt arbete med synkronisering av samhällets alla insatser för barn och unga som har, eller riskerar att drabbas av, psykisk ohälsa. Överenskommelsen resulterade i Psynkprojektet som ska slutrapporteras senast den 15 december 2014 och målet är att utforma och implementera effektiva strategier för hälsofrämjande insatser och att erbjuda vård på rätt nivå för barn och unga med psykisk ohälsa och psykisk sjukdom. Arbetet ska dels utgöra underlag för lokalt utvecklingsarbete för de kommuner och landsting som deltar direkt i arbetet, dels generera praktiskt fungerande modeller för hela riket vad gäller arbets- och samverkansmetoder avseende insatser för barn och ungdomar med psykisk ohälsa.

Ungdomsstyrelsen ska i uppdraget arbeta i nära samverkan med samordningsfunktionen för PRIO-planen på Socialdepartementet för att utifrån resultaten säkerställa en långsiktigt hållbar utveckling i frågan inom ramen för befintliga strukturer. Myndigheten ska också arbeta i samråd med Socialstyrelsen och Statens folkhälsoinstitut och Psynkprojektet på SKL.

Regeringen avser att avsätta 2 500 000 kronor till Ungdomsstyrelsen för uppdraget 2014. Medlen betalas ut under förutsättning att riksdagen beviljar medel för ändamålet.

På regeringens vägnar

Göran Hägglund

Kerstin Evelius

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM
Statsrådsberedningen internrevisionen
Finansdepartementet/BA
Utbildningsdepartementet/UC
Arbetsmarknadsdepartementet/Disk
Regeringskansliets förvaltningsavdelning/Ek
Kammarkollegiet
Myndigheten för vårdanalys
Socialstyrelsen
Statens folkhälsoinstitut
Sveriges Kommuner och Landsting